

Høring av forslag til ny forskrift om tømning av slamanlegg, Tromsø kommune

Tromsø kommune legger med dette forslag om ny forskrift om tømning av slamanlegg ut på høring. Planen er at forskriften skal tre i kraft 01.01.2025.

Frist for innsending av høringsuttalelse er satt til 01. juli. 2024. Høringssvar kan sendes til vannpost@tromso.kommune.no, eller til Rådhuset, Postboks 6900, 9299 Tromsø. Vi ser frem til høringsvarene.

1 Bakgrunn

Kommuners adgang til å kreve gebyr for tømning av slam og gi regler for gjennomføring av slamtømmetjenesten er regulert i [forurensningsloven § 26](#), jamfør §§ 30 og 34. Selv om reglene i forurensningsloven krever at kommunen fastsetter gebyr for tømning av mindre slamanlegg er det likevel den lokale gebyrforskriften som formelt er hjemmelen for gebyret. Forskriften har også en viktig funksjon med å gi regler for utforming av gebyrene som passer de lokale behovene i vår kommune. I tillegg inneholder forskriften regler som skal bidra til at tømningen kan gjennomføres effektivt og hygienisk, med minst mulig ulemper for deg som abonnent.

Tømning av slam er en selvkosttjeneste, som innebærer at kostnadene kommunen har med å yte tjenesten skal dekkes gjennom gebyrene som abonnentene betaler. Slamtømming er litt spesiell som selvkosttjeneste, fordi reglene i forurensningsloven krever at kommunen fastsetter gebyrer som gir full kostnadsdekning. Vi har altså hverken lov til å subsidiere slamtømmetjenesten eller tjene penger på den.

Vi beregner selvkost for slamtømmetjenesten etter reglene i [selvkostforskriften](#). Denne nye gebyrforskriften gir rammene for hvordan gebyrene skal beregnes og fordeles på abonnentene, sånn at vi oppfyller kravet om full kostnadsdekning på tjenesteområdet.

2 Gjeldende forskrifter og praksis

Kommunen har stor frihet til å innrette gebyrene på en måte som er hensiktsmessig og gir en rettferdig fordeling av kostnadene, samtidig som det skal være administrativt enkelt å følge opp. Samtidig ligger «forurenser betaler»-prinsippet til grunn for alle reglene i forurensningsloven, og det gir dermed også føringer for hvordan vi bør innrette tømmegebyret. I praksis betyr det at større anlegg, og anlegg som må tømmes oftere, i de fleste tilfeller har et høyere gebyr enn tilsvarende anlegg som er mindre og tømmes sjeldnere. Noen kommuner har delt gebyret i en fast og en variabel del, der den faste delen som regel dekker kommunens faste kostnader med å drifte tømmetjenesten og renovatørens oppmøtekostnader, mens den variable delen dekker kostnadene ved å transportere og behandle det slamvolumet som fjernes fra anlegget.

I Tromsø kommune er gebyrene innrettet som følger:

Tømning av septiktank/slam (inkl. mva.)	2024
Ekstraordinære tømmeoppdrag	Etter tid og mengde
Ekstratømming slamavskiller (bolig og fritid)	3 895
Tømming slamavskiller bolig pr. år	1 678
Tømming slamavskiller fritid pr. år	840
Tømming slamavskiller større enn 7 m ³ (pris pr m ³)	791

Gebyrsatsene som er vist er de vedtatte gebyrene for 2024, inkludert merverdiavgift.

3 Forslag til ny forskrift

Den nye forskriften skal hovedsakelig si noe om hvilke gebyr kommunen kan vedta og kreve inn. For å kunne gjøre det på en effektiv måte må den også si noe om hvordan tjenesten skal gjennomføres og hvem som skal betale gebyrene. Nedenfor forklarer vi de viktigste delene av forslaget til nye forskrift. Vi oppfordrer samtidig alle interessenter til å sette seg grundig inn i forskriftsforslaget og bidra til arbeidet ved å sende høringsinnspill.

3.1 Virkeområde og hvem forskriften gjelder

Forskriften hjemler og regulerer gebyrer for slamtømmetjenesten, for de anleggene som kommunen har ansvar for. Forurensningsloven gir ikke kommunen plikt til å ha slamtømmeordning for alle typer anlegg, så for å sikre at forskriften til enhver tid henger sammen med forskriftshjemmelen peker vi på forurensningslovens definisjon her. Alle mindre, privateide anlegg som er koblet til bolighus er omfattet av denne definisjonen, så forskriftsforslaget legger ikke opp til noen endring av dagens praksis omkring hvem som er omfattet av den kommunale tømmeordningen.

Noen slamanlegg er koblet på det kommunale avløpsnett, og må derfor betale avløpsgebyr. Kommunen har ikke lov til å fritta dem fra dette. Samtidig koster det penger å tømme dem, på samme måte som andre slamanlegg. Derfor legger forslaget til ny slamtømmeforskrift opp til at de også må betale tømmegebyr, så abonnenten selv dekker kostnadene ved anlegget de har.

«Abbonent» er et sentralt begrep i forskriften, for det sier hvem som skal betale gebyret, bidra til at anlegget kan tømmes og lignende. Abonnent er alle personer eller selskap som eier en eiendom som er tilknyttet et slamanlegg som omfattes av tømmeordningen. Hvis eiendommen er festet bort for 30 år eller mer er festeren abonnent. Disse definisjonene følger direkte av reglene i forurensningsloven og er ikke unike for vår kommune.

Noen steder er flere eiendommer koblet på det samme slamanlegget. Det kan for eksempel være et seksjonert rekkehus med felles slamavskiller, siden hver boenhet da regnes som en separat eiendom. I de tilfellene er alle eiendommene omfattet av tømmeordningen og alle eierne abonnenter. Forskriftsforslaget legger opp til at denne typen abonnenter skal være solidarisk ansvarlige («én for alle og alle for én») for å oppfylle plikter abonnenten har, for eksempel til å legge til rette for tømning. I praksis betyr det at naboene må avtale en hensiktsmessig løsning seg imellom. Forskriftsforslaget legger opp til at gebyret som standard blir delt mellom abonnenten som deler på anlegget, men at de kan avtale en annen fordeling med kommunen hvis de har blitt enige seg imellom om at det blir riktigere.

3.2 Gjennomføring av tømme-tjenesten

Forskriftsforslaget legger opp til at kommunen skal fastsette tømmeplanen og varsle abonnentene på en hensiktsmessig måte. Det kan for eksempel være ved å publisere tømmeplanen på nettsidene sine eller å få renovatøren til å varsle på kommunens vegne. Det finnes regler om hvor ofte forskjellige anleggstyper skal tømmes i forurensningsforskriften, i hvert anleggs utslippstillatelse og hovedregelen er uansett at alle anlegg skal tømmes ved behov. Derfor legger ikke forskriftsforslaget noen ytterligere føringer på tømme-frekvensen, og lar det være opp til kommunen å fastsette en tømmeplan som ivaretar alle kravene som gjelder for hvert enkelt anlegg. Abonnenten får samtidig en plikt til å følge med på sitt eget anlegg og si ifra til kommunen hvis tømme-frekvensen vi har lagt opp til ikke er tilstrekkelig. Da kan anlegget få en høyere fast tømme-frekvens.

Som nevnt over sier forskriftsforslaget at abonnenten har ansvar for at tømningen kan gjennomføres, ved for eksempel å sørge for at det er brøytet vei fram til anlegget, at det ikke er dekket av jord og lignende eller at lokket ikke er fryst fast. Forskriftsforslaget har regler om tilleggsgebyr hvis renovatøren ikke kan gjennomføre en tømning som er varslet i god nok tid, og grunnen er at abonnenten ikke har gjort jobben som trengs for at anlegget skal være klart for tømning. Tilleggsgebyret kan bare ilegges for ting som abonnenten med rimelighet kan holdes ansvarlig for, typisk forhold på egen eiendom og som det er mulig å forutse. Hensikten er at abonnenter som gjør tjenesten vanskeligere, og dermed dyrere, selv skal måtte dekke den ekstrakostnaden; gebyret skal ikke brukes hvis renovatøren ikke kommer fram fordi hovedveien er stengt flere kilometer fra anlegget som skal tømmes. Generelt er det ikke meningen at abonnenten skal ilegges tilleggsgebyr hvis tømningen ikke kan gjennomføres som følge av force majeure-lignende hendelser, noe vi har beskrevet i forslaget ved å bruke teksten «hvis tømningen ikke kan gjennomføres som følge av forhold abonnenten rår over» i § 3-4. Det skal synliggjøre at det

faktisk må være ting abonnenten kunne gjort noe med som er årsaken til at tømningen ikke kunne gjennomføres, før gebyret kan ilegges. Samtidig vil det også alltid være et enkeltvedtak å bruke dette bomtur-gebyret, som abonnenten vil få mulighet til å klage på etter de vanlige reglene for klage i forvaltningsloven.

Forskriftsforslaget har spesifikke krav til at det må være mulig å kjøre slamtømmebilen fram til 60 meter fra anlegget som skal tømmes og at maksimal løftehøyde fra bunnen av anlegget ikke kan overstige 6,5 meter. Slike krav vil typisk også følge av utslippstillatelsen hvert enkelt anlegg har, men ved å forskriftsfeste det regulerer vi også hvilke endringer abonnenten har lov til å gjøre rundt anlegget mens det er i drift. Hvis abonnenten for eksempel har lyst til å legge om veien på tomten sin, må de fortsatt sørge for at det er vei som tåler slamkjøretøyet og som går bort til slamanlegget. Et standard slamkjøretøy er en lastebil med tank til det som suges opp, og som kan ha tillatt totalvekt opp mot 40 tonn og akseltrykk på 11,5 til 13 tonn.

Hvis veien fram til anlegget ikke tåler vanlige slamkjøretøy, eller slamkjøretøyet ikke kan kjøre på veien fordi den er for bratt eller lignende, kan kommunen bestemme at slamanlegget skal tømmes med såkalt «tilpasset utstyr» istedenfor. Det er vanligvis traktor, men det vil kommunen avgjøre i samråd med renovatøren der det eventuelt er aktuelt. Forskriftsforslaget legger opp til at disse anleggene kan ilegges et tillegg til det vanlige tømmegebyret for å dekke ekstrakostnadene ved den tilpassede tømmeordningen.

Av og til må slamanlegg tømmes i tillegg til den regelmessige tømningen som skjer etter tømmeplanen. Forskriftsforslaget legger opp til å skille mellom to typer tilleggstømming: Ekstratømming, som kan planlegges og gjennomføres en gang i løpet av de neste 14 dagene, og nødtømming som må utføres umiddelbart fordi anlegget allerede er fullt og har sluttet å virke. Vi foreslår at fristen for å få gjennomført nødtømming settes til 24 timer, som en rimelig avveining mellom abonnentenes behov for at anlegget må fungere igjen, og renovatørens behov for å kunne sette folk til oppgaven. 24 timer er en vanlig frist i de fleste kontrakter om tømmetjenester, og en kortere frist vil fort bli ekstremt dyrt for abonnenten som tross alt må dekke kostnaden.

For begge typer tilleggstømming legger forskriftsforslaget opp til at fristen først begynner å løpe når bestillingen har kommet fram til kommunen, altså at noen hos oss faktisk har hatt mulighet for å se på den. I praksis betyr det at hvis du sender e-post for å bestille ekstratømming på fredag kveld, begynner 14-dagers-fristen først å løpe mandag morgen. Ved behov for nødtømming i helger eller helligdager må du ringe kommunens vakttelefon for å sikre at meldingen kommer fram så fort som mulig. Vi har publisert informasjon om telefonnummeret til vakttelefonen har på nettsidene våre.

Foruten å gi tydelige tidsrammer er hensikten med dette skille å sørge for at vi kan fastsette forskjellige gebyrer for ekstra- og nødtømminger. Nødtømminger vil oftere medføre overtid og tømmeoppdrag som ikke kan kombineres med andre oppdrag, og vil derfor vanligvis være dyrere.

Forskriften inneholder en hjemmel for kommunen til å fatte enkeltvedtak om at tilleggstømming skal regnes som den ordinære tømningen istedenfor. Hensikten er å slippe å bruke ressurser på å tømme et anlegg vi vet er tomt, og som vi forventer at vil fungere som normalt fram til neste ordinære tømming. Denne vedtakshjemmelen kan bare brukes hvis det er mindre enn én måned til den ordinære tømningen ellers ville blitt gjennomført.

Hvis vi bruker denne vedtakshjemmelen vil gebyret for tilleggstømmingen ikke bli fakturert, siden den anses som en ordinær tømming som er dekket av det vanlige gebyret. Forskriftsforslaget inneholder imidlertid en hjemmel for å kreve et tilleggsgebyr hvis tilleggstømmingen har vært en nødtømming, sånn at kostnader til overtid og lignende likevel blir dekket gjennom et gebyr. Ved nødtømming blir gebyret da

*1 x Ordinært gebyr
+ 0 x fullt gebyr for nødtømming
+1 x mindre gebyr for å dekke deler av ekstrakostnadene ved nødtømmingen*

3.3 Tømmegebyr

En av forskriftsforslagets viktigste funksjoner er å gi hensiktsmessige regler om tømmegebyrene. Gebyrene for forskjellige spesialtilfeller er omtalt over, og når det gjelder gebyrene for tømming etter tømmeplanen legger forskriftsforslaget opp til at dagens innretning av slamgebyret blir videreført. Vi mener gebyrstrukturen er hensiktsmessig og foreslår derfor at den beholdes som den er. Vi har ikke noe tilleggsgebyr for tømming som ikke kan gjennomføres på tross av at den er varslet («bomtut-gebyr»), og vil foreslå å innføre det som en del av budsjettet for 2025.

Den nye forskriften legger opp til at størrelsen og oppbygging av gebyrene skal vedtas i det årlige budsjettvedtaket til kommunen. Dette utarbeides om høsten og vedtas normalt i kommunestyret i desember. Ved å skille ut gebyrsatsene fra selve forskriftsteksten blir gebyrene mer dynamiske og enklere å justere så de passer med budsjettet for hvert enkeltår. Samtidig er innretningen på gebyrregulativet, altså hvilke gebyrtyper vi har og hvem som betaler hvilket gebyr, fortsatt formelt en del av forskriften. Hvis vi skal endre på det en gang i fremtiden må det gjennomføres som en mer omfattende høring enn det årlig prisjustering krever, tilsvarende som vi gjør nå med denne nye forskriften.

3.4 Fritak

Kommunen har lov til å gi fritak fra slamtømmeordningen, men bare unntaksvis og bare til enkelteiendommer. For å få fritak må abonnenten sende en begrunnet søknad til kommunen, som vil saksbehandle den på vanlig måte. Det gis ikke fritak fra å betale gebyr direkte, men det gis fritak fra å få tømt anlegget, og da opphører også gebyrplikten. Kommunen kan stille vilkår for å innvilge søknaden, for eksempel at anlegget blir tømt en siste gang før fritaket trer i kraft.

Kommunen kan ikke gi fritak på sosialt grunnlag, for eksempel lav inntekt, så søknader på det grunnlaget vil ikke bli innvilget og det er presisert i forskriftsforslaget. Siden det finnes frister i forurensningsforskriften om hvor ofte anlegget minst må tømmes, presiserer forskriftsforslaget også at lite bruk ikke i seg selv er grunnlag for gebyrfritak. Det kan imidlertid åpne for en sjeldnere fast tømmefrekvens, så lenge tømmefrekvensen fortsatt er innenfor rammene i øvrig lovverk og anleggets utslippstillatelse.

Unntaket fra avsnittet over er hvis «lite bruk» er «ingen bruk» fordi eiendommen er permanent fraflyttet. Vi tolker [Sivilombudets uttalelse 2022/1321](#) til å også gjelde slamanlegg, fordi de følger samme gebyrhjemmel som husholdningsavfall. Det innebærer at slamanlegg som er tilknyttet permanent fraflyttede eiendommer i utgangspunktet automatisk faller utenfor slamtømmeordningen slik den er regulert i forurensningsloven. Vi foreslår imidlertid å fortsatt kreve søknad fra abonnenten, fordi noe annet vil i praksis være umulig for kommuneadministrasjonen å følge opp, men sier samtidig at søknaden skal innvilges. Spørsmålet om når eiendommen er «permanent» fraflyttet må avgjøres i hvert enkelt tilfelle, men som hovedregel forstår vi det som «minst ett tømmeintervall». Forskriftsforslaget legger med vilje ingen begrensninger på dette, nettopp for at vi skal kunne foreta individuelle vurderinger i hvert enkelt tilfelle og for at vi også skal kunne ta hensyn til forventet bortetid, og for eksempel innvilge fritaket umiddelbart når abonnenten flytter på aldershjem uten noe plan om å flytte tilbake til egen bolig.